

11. Роджерс К. Вчитися бути вільним / К. Роджерс // Гуманістична психологія: Антологія в 3-х т. / За ред. Р. Трача і Г. Балла. – Т. 1. – К., 2001.

12. Самотворення у розвитку особистості: навчально-методичний посібник / Л.З. Сердюк, Т.М. Яблонська, О.І. Пенькова, Н.Д. Володарська [та ін.]; за ред. Л.З.Сердюк. – К., 2015. – 91 с.

13. Сердюк Л. З. Психологічні особливості ціннісних орієнтацій студентської молоді / Л. З. Сердюк // Освіта регіону. – №2, 2012. – К.: Університет «Україна». – С.311-317.

Пилипенко Євгенія Олексіївна

старший науковий співробітник науково-дослідної лабораторії з проблемних питань правоохоронної діяльності Донецького юридичного інституту МВС України, кандидат юридичних наук, капітан поліції

ОСОБЛИВОСТІ СПІЛКУВАННЯ ПОЛЩЕЙСЬКИХ ПІД ЧАС КОНТРОЛЮ ЗА ДОРОЖНІМ РУХОМ З УЧАСНИКАМИ ДОРОЖНЬОГО РУХУ ПОХИЛОГО ВІКУ

Особливе місце у взаємовідносинах працівників патрульної поліції з учасниками дорожнього руху належить сфері спілкування.

Спілкування – процес передавання й сприймання повідомлень за допомогою вербальних і невербальних засобів, що охоплює обмін інформацією між учасниками спілкування, її сприйняття й пізнання, а також певний вплив один на одного і взаємодія щодо досягнення відповідних змін у діяльності. Є необхідною умовою будь-якої сфери діяльності, найважливіший фактор формування і розвитку суспільства та людини.

Культура спілкування передбачає наявність таких рис характеру, як: терпимість, доброзичливість, повага до людей, тактовність і чемність. Ці риси характеру виховуються в людині з дитинства. Моральні якості людини, рівень її культури оцінюються вчинками стосовно інших людей.

При спілкуванні з усіма учасниками дорожнього руху необхідно поважати особистість, виявляти витримку, такт та ввічливість. При розмові, або складанні адміністративного матеріалу необхідно дотримуватися наступних *принципів*:

- з нетерпеливими – терпляче;
- з сором'язливими – турботливо;
- зі знервованими – запобігливо;
- з образливими – тактично;
- з брутальними – стримано;
- з педантичними – делікатно;
- з усіма – ввічливо, коректно, неупереджено.

Дещо проблематичним для патрульного поліцейського є спілкування з учасниками дорожнього руху похилого віку, адже саме ця категорія учасників дорожнього руху є найвразливішою.

Відповідно до ст. 10 Закону України «Про основні засади соціального захисту ветеранів праці та інших громадян похилого віку в Україні» *громадянами похилого віку* визнаються особи, які досягли пенсійного віку, встановленого Законом України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» (ст. 26), а також особи, яким до досягнення зазначеного пенсійного віку залишилося не більш як півтора року.

Ст. 26 Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» визначає, що особи мають право на призначення пенсії за віком після досягнення віку 60 років та наявності страхового стажу не менше 15 років.

До досягнення зазначеного віку, право на пенсію за віком мають жінки 1961 року народження і старші після досягнення ними такого віку:

55 років – які народилися до 30 вересня 1956 року включно;

55 років 6 місяців – які народилися з 1 жовтня 1956 року по 31 березня 1957 року;

56 років – які народилися з 1 квітня 1957 року по 30 вересня 1957 року;

56 років 6 місяців – які народилися з 1 жовтня 1957 року по 31 березня 1958 року;

57 років – які народилися з 1 квітня 1958 року по 30 вересня 1958 року;

57 років 6 місяців – які народилися з 1 жовтня 1958 року по 31 березня 1959 року;

58 років – які народилися з 1 квітня 1959 року по 30 вересня 1959 року;

58 років 6 місяців – які народилися з 1 жовтня 1959 року по 31 березня 1960 року;

59 років – які народилися з 1 квітня 1960 року по 30 вересня 1960 року;

59 років 6 місяців – які народилися з 1 жовтня 1960 року по 31 березня 1961 року;

60 років – які народилися з 1 квітня 1961 року по 31 грудня 1961 року.

З точки зору психологів, є певні особливості у спілкуванні з людьми похилого віку. По-перше, потрібно стежити за темпом мови, оскільки літні люди не завжди добре сприймають швидку мову. Це не означає, що необхідно зайво розтягувати слова. Просто стежити за тим, щоб всі фрази звучали ясно і чітко, а паузи дозволяли зрозуміти, де закінчилося одне речення і почалося інше. По-друге, не варто нагромаджувати в розмові велику кількість складносурядних думок. Висловлюватися лаконічніше. Так Ви досягнете не тільки кращого розуміння, а й покажете зразок добре побудованої мови. З цим пов'язана і третя рекомендація: спілкуючись з людьми похилого віку уникайте слів-паразитів, стежте за формулюваннями. Не повинно бути так званого словесного «сміття», варто уникати новомодних слівець, адже дітям потрібна «чиста» мова, а літні люди вже усвідомили всю естетичну непривабливість словесного «сміття».

Також, порадою психологів є рекомендація щодо манери поведінки з особами похилого віку. Не варто підкреслювати свою «інакшість», адже особи похилого віку – такі ж люди, як і Ви.

При поводженні з особами похилого віку як учасниками дорожнього руху також є певні особливості. Ця категорія учасників дорожнього руху, як правило, має достатній життєвий досвід, водійський стаж, але похилий вік, фізіологічні зміни в організмі (поганий зір, слабкий слух, знижені ситуативні реакції, хвороби опорно-рухового апарату і т.ін.) не дозволяють їм у повному обсязі забезпечити безпеку дорожнього руху. Похибки при керуванні транспортним засобом, при переході вулиці неминучі. Тому патрульному поліцейському при спілкуванні з такою категорією учасників дорожнього руху необхідно зважати на суб'єктивну сторону правопорушення. Не варто діяти принципово та зневажливо, повчати або соромити літніх людей. Навпаки слід надати їм всебічну допомогу, чуйно поставитись до наявних у них проблем зі здоров'ям. Уявіть собі, що це ваші близькі або знайомі, і дійте відповідно.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII. (Дата оновлення: 01.01.2019). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19> (дата звернення: 02.01.2019).

2. Про основні засади соціального захисту ветеранів праці та інших громадян похилого віку в Україні: Закон України від 16.12.1993 № 3721-XII. (Дата оновлення: 22.05.2018). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3721-12> (дата звернення: 02.01.2019).

3. Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування: Закон України від 09.07.2003 № 1058-IV. (Дата оновлення: 01.01.2019). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1058-15> (дата звернення: 02.01.2019).

4. Про Правила дорожнього руху: постанова Кабінету Міністрів України від 10.10.2001 № 1306. (Дата оновлення: 18.07.2018). URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1306-2001-%D0%BF> (дата звернення: 02.01.2019).

5. Розпорядчо-регулювальні дії працівників дорожньо-патрульної служби ДАІ в умовах проведення ЄВРО-2012: науково-практичні рекомендації / За заг. ред. В. Ф. Коробкіна та М. Ю. Веселова / авт. кол. Бугрім О. В., Веселов М. Ю., Величко Д. А. та ін. – Донецьк : ДонНАБА, ДЮІ МВС України, 2012. 84 с.: іл.